

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ВСТРАДНОГО ВОКАЛУ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор
з науково-методичної та
виробничої роботи

О. Б.

2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНСАМБЛЕВИЙ КЛАС

галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність – 025 Музичне мистецтво (Сольний спів)
Освітній рівень - Другий («магістерський»)

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин зведено з робочим навчальним планом. Структура тижня.

Handwritten signature

А. О. Таранник

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів відповідних ECTS – 2	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність – 025 Музичне мистецтво (Сольний спів)		
Змістових модулів – 2		2-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 180 Прочитано годин - 120 На поточний навчальний рік – 60		11-й	12-й
		Лекції	
		- год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		19 год.	10 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		9 год.	18 год.
		Модульний контроль	
		2 год.	2 год.
		Індивідуальні завдання:	
		- год.	
		Форми підсумкового контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 1	Освітній рівень - Другий («магістерський»)		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Ансамблевий клас» – підготовка естрадного співака-артиста до професійної діяльності, здатного самовиражатися в умовах колективної творчості, яка має:

- Естетичне виховання студентів, майбутніх керівників вокальних ансамблів;
- Оволодіння студентами необхідними теоретичними знаннями;
- Ознайомлення студентів з різними творами для вокальних ансамблів, а також з сучасними колективами, які виконують ці твори;
- Прищеплення молодим фахівцям вміння критично розбиратися у вокально-ансамблевій музиці;
- Вміння використовувати досвід відомих керівників у практичній роботі;
- Вміння творчо сприймати нову інформацію та вдало її використовувати під час роботи.

Завдання:

- Оволодіння системою спеціальних музично-теоретичних, вокально-ансамблевих знань, умінь і навичок;
- набуття навичок з керуванням вокальним ансамблем;
- розвиток умінь та удосконалення слухових навичок під час роботи з колективом, своєчасно робити суттєві зауваження, вміти домагатися виправлення помилок;
- Виховання художнього смаку і розуміння стилю виконуваних творів, їх форми і змісту;
- Розвиток навичок слухового самоконтролю як результату систематичних занять (уміння чути і трактувати свою партію як частину спільно виконуваного твору) ;
- Розширення музичного кругозору (виконання ансамблевого репертуару різних музичних стилів і жанрів, знайомство з творчістю професійних колективів) ;
- Виховання правильного стереотипу поведінки в колективі;
- навчити користуватися науковою, мистецькою термінологією (основними поняттями);

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати основні поняття курсу: ансамбль, партія, види та типи колективу, *divisi*, ланцюгове дихання, аколада, партитура, *VIA*, а *caprella*, стрій (мелодичний та гармонічний), унісонний ансамбль, природній ансамбль, штучний ансамбль, загальний ансамбль, поліфонічний ансамбль, гомофоно-гармонічний ансамбль, ансамбль фактур, нюанси, теситура, художній ансамбль, дикція, орфоепія, логічні

паузи при співі, мозаїчний розбір твору, диригентська етика, тактування, диригентська сітка, ауфтакт, вокальні вправи, агогіка, камертон.

- **Вміти:** студент повинен навчитися складати план роботи з вивчення твору, вміти розподіляти завдання; необхідно також навчити студента висловлювати свої думки і відстоювати свою точку зору, використовувати свої знання у практичній роботі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Особливості роботи керівника вокального ансамблю

Тема 1. Засоби диригентської виразності

Диригентський жест є унікальним явищем. Він одночасно конструює, інтонує, втілює музичну інтонацію і образ, емоційно впливає, що вказує на його спільність з художньо-виразними засобами музичного мистецтва. Так само як і композитор, диригент за допомогою мануальної жестикуляції «різьбить» форму музичного твору; як виконавець - він ініціює та контролює звучання, інтонує музичний текст; як інтерпретатор - він створює умовну мануальну модель музики, що володіє емоційним змістом і впливом на виконавців і слухачів.

Мелодія повною мірою піддається пластичного виразу в силу зазначених її властивостей: звуковисотної спрямованості, ладової спряженості, ритмічною позначень. Диригент не відображає у своїх рухах конкретну висоту звуків; в цьому немає необхідності, бо вона зафіксована у нотній строчці кожної партії. У нього задача більш складна і більш відповідальна: виявити і показати тенденцію устремління, тяжіння і сполучення звуків, зв'язати їх у фразу, в кінцевому рахунку, висловити логіку мелодійного розвитку, щоб у музикантів виникло єдиний відчуття виконання.

Тема 2. Диригентська етика

Етичну сторону творчого процесу кожного диригента-практика підстерігає небезпека виникнення суто особистих, суб'єктивних висновків. Тим не менш, незважаючи на безліч ситуацій, що викликають ту чи іншу реакцію диригента на поведінку учасників ансамблю, існують якісь непорушні норми, вірність яких давно доведена життям. Вони ґрунтуються на моральних критеріях, суспільних і моральних ідеалах, на поняттях добра і зла, справедливості і несправедливості, честі, совісті, порядності, принциповості, обов'язку, відповідальності, взаємної поваги один до одного.

Дисципліна - необхідна умова ефективності будь-якої діяльності, тим більш колективною та творчої. Вона прищеплює навички організованого поведінки в процесі праці, виховує активне ставлення до нього, виробляє здатність підпорядковувати приватне громадському, пробуджує повагу до праці колективу. Зазвичай падіння дисципліни, догляд співаків з колективу пояснюють їх творчої незадоволеністю. Але якщо подивитися глибше, то творча незадоволеність - це

часто лише наслідок моральної, етичної роз'єднаності колективу, низькою «планки» його етичних норм.

Основні поняття теми: естетика, етика, внутрішня та зовнішня дисципліна, диригентська влада, справедливість.

Тема 3. Добір репертуару

При відборі репертуару керівник, насамперед, спирається на принципи, які сформувалися за довгі роки розвитку музичної педагогіки. Це принципи ідейності, художності, народності твору; принципи проходження загальнопедагогічним установкам, відповідності віковим складом колективу, обумовленості відбору особливостями даного виду музичної діяльності та багато інших. «Збірним» принципом можна вважати підпорядкування відбору репертуару навчально-виховним завданням. Спираючись на принципи виховання, навчання і розвитку, важливий принцип контрастності при формуванні програми колективу.

У підборі репертуару важливу функцію має принцип посиленості і поступового ускладнення репертуару, без якого не можливий професійний ріст колективу. Репертуар повинен бути посильним для виконання співаками, а його виконання приносити задоволення, а не постійна напруга. Ускладнення репертуару повинно проходити тільки з плином певного часу і супроводжуватися тривалою підготовчою вокально-ансамблевою роботою.

Основні поняття теми: Стилістичний зміст репертуару, і п'ять груп стилістичних пластів репертуару(духовні твори різних конфесій; світські твори зарубіжних композиторів-класиків; світські твори композиторів російської класичної школи; народні пісні різних країн; твори сучасних композиторів - російських і зарубіжних).

Тема 4. Проведення репетицій та концертних виступів

У репетиційній роботі необхідно прагнути до інтонаційної чистоти, ритмічною точності, штриховому єдності, правильної фразуванню, динаміці, темпу. Перш за все, слід домогтися точності відтворення музичного тексту, ритмічного малюнка. Потім уточнюються штрихи і прийоми їх звуковидобування.

Заключним етапом великої підготовчої роботи колективу є генеральна репетиція. Важливо психологічно підготувати виконавців до майбутнього виступу і остаточно перевірити готовність всієї програми і скласти цілісне художнє враження.

Величезна відповідальність у проведенні концертних виступів лежить на керівнику, педагогах, звукооператорах, кінооператорах, педагогів і тд.

Концертний виступ - важлива подія в духовному житті колективу, активізує згуртування колективу, підвищує рівень музично-емоційного стану, загострює почуття взаємозалежності, увага, приносить відчуття радості від спілкування з музикою, зі слухачами, від самого процесу виконавства.

Концертний виступ доставляє радість, переживання, гордість, дозволяє побачити значимість своїх занять музичною творчістю, ще більше зміцнює і розширює кругозір, сприяє формуванню громадської активності. Концерт, як і репетиційний процес, надає великий виховний вплив.

Концертний виступ - це підбиття підсумків, свято, що прийшло на зміну кропіткої репетиційної роботі.

Основні поняття теми: Концерти поділяються на: поточні, звітні, святкові, ювілейні. За місцем проведення - стаціонарні, виїзні. За кількістю учасників - сольні, групові, колективні, зведені. За способом побудови програми - тематичні, збірні, театралізовані. Генеральна репетиція, концертний виступ.

Змістовий модуль 2. Організаційно-творча та навчально-виховна роботи у вокальному ансамблі.

Тема 5. Самоврядування у ансамблі

Основною метою в роботі над твором є якісне "впівання" музичного матеріалу, а також проникнення в суть твору допомогою детальної шліфовки виконання, що в свою чергу спрямоване на формування виконавської задуми.

Випускники розучують програму під керівництвом викладача. Педагог спостерігає за роботою студента і коригує його заняття. Програми студентів «обкатуються» в ході концертної діяльності під управлінням керівника і випускників.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
Л		п	ла б	інд	с.р.	м.к.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. Особливості роботи керівника вокального ансамблю							
Тема 1. Засоби диригентської виразності	6	-	4	-	-	2	-
Тема 2. Диригентська етика	6	-	4	-	-	2	-
Тема 3. Добір репертуару	8	-	6	-	-	2	-
Тема 4. Проведення репетицій та концертних виступів	6	-	5	-	-	3	-
Модульний контроль	-	-	-	-	-	-	2

Разом за змістовим модулем 1	30	-	19		-	9	2
Модуль 2							
Змістовий модуль 2. Організаційно-творча та навчально-виховна роботи у вокальному ансамблі.							
Тема 5. Самоврядування у ансамблі	28	-	10		-	18	-
Модульний контроль	2	-	-		-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	30	-	10		-	18	2
Усього годин	60	-	29		-	27	4

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засоби диригентської виразності	4
2	Диригентська етика	4
3	Добір репертуару	6
4	Проведення репетицій та концертних виступів	5
5	Самоврядування у ансамблі	10
	Разом	29

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засоби диригентської виразності	2
2	Диригентська етика	2
3	Добір репертуару	2
4	Проведення репетицій та концертних виступів	3
5	Самоврядування у ансамблі	18
	Разом	27

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Непередбачено програмою

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. За джерелом інформації:
 - словесні: пояснення, розповідь, бесіда;
 - наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: вправи, творчі завдання.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, творчі.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи контролю:

- практичний контроль: виконання ритмічних вправ, вокально-імпрровізаційних вправ, вокальних імпрровізацій.
- письмовий контроль: складання аналізу твору.
- самоконтроль: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота					Сума	
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2	
T1	T2	T3	T4	ПМК	T8	МКР
32	32	43	42,5	25	145	25
						344,5

11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль	Змістовий модуль 1. Особливості роботи керівника вокального ансамблю			
Кількість балів за модуль	174,5			
Заняття	1	2	3	4
Годин	4	4	6	5
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 104,5 б.	Засоби диригентської виразності (10+1)*2= 22 б.	Диригентська етика (10+1)*2 = 22 б.	Добір репертуару (10+1)*3 = 33 б.	Проведення репетицій та концертних виступів (10+1)*2,5=27,5
Самостійна робота – 45 б.	10 б.	10 б.	10 б.	15 б.
Види поточного контролю – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.			
Підсумковий контроль	ПМК			
Всього:	Балів – 174,5 Коефіцієнт – 1,75			

Модуль	Змістовий модуль 2. Організаційно-творча та навчально-виховна роботи у вокальному ансамблі.
Кількість балів за модуль	170
Заняття	5
Годин	10
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 55 б.	Самоврядування у ансамблі (10+1)* = 55 б.
Самостійна робота – 90 б.	90 б.
Види поточного контролю – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Всього:	Балів – 170 Коефіцієнт – 1,7

12. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтингова оцінка ра шкалою ECTS	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Бездоганне знання вокальних партій репертуару ансамблю, точне інтонаційне їх відтворення, виразне художнє виконання; повне нотне забезпечення репертуару; детальний виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією
B	82-89	Достатньо високий рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю в межах обов'язкового матеріалу, інтонаційне їх відтворення та виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією, – без суттєвих помилок; наявність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю
C	75-81	В цілому хороше знання вокальних партій репертуару ансамблю, проте з окремими інтонаційними та ритмічними погрішностями; наявність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; стислий виконавський аналіз твору з репертуару ансамблю, запропонованого комісією

D	69-74	Посередній рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю із значною кількістю помилок, часткове подолання інтонаційних та ритмічних труднощів у партіях вокального ансамблю; часткове забезпечення нотним матеріалом репертуару ансамблю; поверхневий виконавський план запропонованого комісією твору
E	60-68	Мінімально можливий допустимий рівень знань вокальних партій репертуару ансамблю із значною кількістю недоліків та помилок; часткове забезпечення нотним матеріалом репертуару ансамблю; поверхневий виконавський план запропонованого комісією твору
FX	35-59	Невміння відтворити більшу частину вокальних партій репертуару ансамблю, неточне інтонування, невірна вокальна співацька позиція, слабка координація між голосом і слухом; відсутність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; безпорадність у розробці виконавського плану твору, запропонованого комісією
F	1-34	Досить низький рівень у відтворенні більшої частини вокальних партій репертуару ансамблю, фальшиве інтонування, невірна вокальна співацька позиція, відсутність більшої частини нотного матеріалу репертуару ансамблю; безпорадність у розробці виконавського плану твору, запропонованого комісією

13.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Партитури для вокального ансамблю;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- акустична система, CD – програвач, фортепіано.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Знаменська О. Культура мови і співу. / О. Знаменська. – К., 1959.
- Коломієць О. Хорознавство. / О. Коломієць. – К., 2001.
- Коробка В.И. Вокал в популярной музыке. Методическое пособие для руководителей самодеятельных и эстрадно-музыкальных коллективов/ В.И.

Коробка - М.: Всесоюзный научно-методический центр, Студия популярной музыки «Рекорд», 1989 - 46с. – Електрон. дані –

Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/255039/>

(бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)

- Лашенко А. Хоровое интонирование. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. / А. Лашенко. – К., 1989.
- Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. / А. Мархлевський. – К., 1986.
- Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. / М. Микиша. – К., 1971.
- Падалко Л. Виховання ансамблю в хорі. / Л. Падалко. – К., 1969.
- Пігров К. Керування хором. / К. Пігров. – М., 1964.
- Ровнер В. Е. Вокальний ансамбль. / В. Е. Ровнер. – Л., 1977.
- Степурко О. Блюз. Джаз. Рок. Универсальный метод обучения импровизации/ О. Степурко - М.: «Камертон», 1994 – 150с. – Електрон. дані

Режим доступу:

<http://gariksaxlessons.ru/o-stepurko-shkola-improvizatsii-dzhaz-blyuz-rok>

<http://gariksaxlessons.ru/wp-content/uploads/2015/08/O.Stepurko-SHkola-improvizatsii.Dzhazblyuzrok.pdf>

- Чесноков П. Г. Хор и управление им. / П. Г. Чесноков. – М., 1961.
- Дряпик В. І. Розкриваючи світ джазу, рок і поп-музики: книга для вчителя. / В. І. Дряпик. – Київ-Кіровоград, 1997.

Естрада. Рок музика. Джаз: термінологічний словник. Методичні матеріали по впровадженню та використанню спеціальної термінології. / Авт.-укл. В. Т. Откидач. – Суми, 1993.